

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІ історії, права та
міжнародних відносин

 Юлія ПОДРЕЗ

« 29 » вересня 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АНАЛІТИКА ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ**

Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування

Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування

Освітньо-професійна програма Публічне управління та адміністрування

Другий рівень вищої освіти

Мова навчання українська

ПОГОДЖЕНО

науково-методичною комісією

ННІ історії, права та

міжнародних відносин

 Світлана МОЦАК

« 29 » вересня 2023 р.

Укладач:

Беляєва О.П. — кандидат наук з державного управління, старший викладач кафедри права та методики викладання правознавства Сумського педагогічного університету імені А.С.Макаренка

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри права та методики викладання правознавства

Протокол № 2 від « 04 » вересня 2023 р.

Завідувач кафедри

кандидат педагогічних наук, доцент Мен Олена ІВАНІЙ

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Магістр	Обов'язкова
		Рік підготовки:
		1-й
		Семестр
		2-й
		Лекції
		24 год.
		Практичні, семінарські
		22 год.
		Лабораторні
		–
		Самостійна робота
		100 год.
		Консультації
		4
Загальна кількість годин – 150		Вид контролю: залік

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Аналітика публічної політики» є розширення і поглиблення знань здобувачів щодо системної сутності аналітики як спеціалізованого інструменту підготовки, прийняття та реалізації рішень в системі вироблення та реалізації публічної політики.

Після вивчення дисципліни «Аналітика публічної політики» здобувачі повинні володіти:

інтегральною компетентністю:

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальними компетентностями:

- ЗК1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2.** Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально-відповідально та свідомо.
- ЗК3.** Здатність розробляти та управляти проєктами.
- ЗК4.** Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.
- ЗК5.** Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.
- ЗК6.** Здатність до професійного спілкування іноземною мовою.
- ЗК7.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями:

- СК1.** Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.
- СК2.** Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.
- СК3.** Здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування.
- СК4.** Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.
- СК5.** Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.
- СК6.** Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.
- СК7.** Здатність самостійно готувати проєкти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.
- СК8.** Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних

систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК9. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.

СК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Виходячи з мети навчальної дисципліни, фактором успішного формування відповідних компетентностей є володіння здобувачами вищої освіти основами публічного управління та адміністрування.

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: «Електронне урядування та цифрові технології», «Іноземна мова за професійним спрямуванням».

3. Результати навчання за дисципліною

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми результатами навчання здобувачів вищої освіти повинні *бути*:

РН1. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

РН2. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

РН4. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

РН6. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур.

РН7. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

РН8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

РН9. Спілкуватися іноземною мовою на професійну тематику, обговорювати проблеми публічного управління та результати досліджень.

РН10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

РН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

PH12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.

PH13. Планувати розвиток громад та територій, визначати їх стратегічні пріоритети, розробляти і впроваджувати інвестиційно-інноваційні проекти, плани, стратегії розвитку.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів
A	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, вільно самостійно та аргументовано користується теоретичними знаннями; застосовує знання при розв'язуванні завдань, може пояснити хід розв'язання, аргументувати ефективність шляху їх виконання. Правильно розв'язує завдання у межах понад 90%. Здобувач вищої освіти демонструє у наявності результати виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою.
B	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань, розв'язує завдання, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. При викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно розв'язує більшість завдання, що становить від 82 до 90%. Завдання практичних занять виконує у повному обсязі.
C	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, ознайомлений з основними джерелами, допускає суттєві неточності та помилки. Правильно розв'язує частину завдань контрольних робіт, що становлять від 74 до 81%. Завдання практичних занять виконує у повному обсязі.
D	Вільно володіє матеріалом лекцій, але не може навести власних прикладів. Може виконати елементарні завдання з теми. Фрагментарно, поверхово без аргументації та обґрунтування відповідає на запитання, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичні завдання виконує з суттєвими неточностями, правильно розв'язує завдання у межах від 64 до 73%. Виконує завдання практичних занять понад 64%.
E	Володіє матеріалом лекцій, не виявляє додаткове опанування та розширення знань. Знає основні поняття, відчуває труднощі у наведенні прикладів, аргументації положень, поясненні кроків розв'язання завдань. Розв'язує завдання у межах від 60 до 63%

F	Здобувач вищої освіти не володіє теоретичним матеріалом з дисципліни, розв'язує прості практичні завдання. Допускає суттєві помилки, не може пояснити алгоритм розв'язування практичного завдання. Розв'язує завдання у межах 36–59%
FX	Здобувач вищої освіти не володіє теоретичним матеріалом. Виконання практичних завдань викликають значні труднощі. Розв'язує завдання у межах від 0 – до 35%

Розподіл балів

Поточний контроль							Разом	Сума
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T2.1	T2.2	T2.3		
Поточний контроль							35	100
5	5	5	5	5	5	5		
Контроль самостійної роботи							65	
5	5	5	5	5	5	35 (захист рефератів)		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження шляхом поточного та підсумкового контролю. Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів під час відвідування

лекцій, роботи на практичних заняттях, виконання тестових завдань та виконання інших видів самостійної роботи.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

- 35 балів: робота на практичних заняттях – підготовка доповідей, усні відповіді, участь в обговоренні питань / дискусіях, виконання практичних індивідуальних завдань, виконання тестових завдань, розв'язання задач тощо.

- 65 балів: контроль самостійної роботи – підготовка до семінарів та опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашніх завдань, написання й рефератів тощо.

Разом – 100 балів.

5. Засоби діагностики результатів навчання

Важливим елементом навчального процесу при вивченні дисципліни «Аналітика публічної політики» є поточний та підсумковий контроль рівня знань здобувачів вищої освіти, що свідчить про засвоєння вивченого матеріалу, рівень підготовки здобувачів вищої освіти для виконання передбачених завдань. Контроль знань дозволяє оцінювати та вимірювати здобуті здобувачами вищої освіти в процесі навчання знання, уміння та навички, відіграє важливу роль у забезпеченні належного рівня підготовки фахівців.

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є: систематичність роботи на семінарських (практичних) заняттях; активність роботи на семінарських заняттях; виконання практичних завдань; виконання завдань для самостійного опрацювання; підготовка, написання та презентація реферату; написання есе; виконання контрольних завдань.

Поточний контроль здійснюється шляхом опитування здобувачів вищої освіти, прийняття виконаних завдань та робіт на практичних заняттях, обговорення доповідей (виступів) за темами семінарських занять та рефератами, проведення контрольних робіт.

Поточний контроль здійснюється у двох формах: контроль систематичності та активності роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру при вивченні програмного матеріалу дисципліни; проміжний контроль.

Систематичність та активність роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру контролюється за такими напрямками: регулярність відвідування семінарських занять; виступи на семінарських заняттях; участь у обговоренні питань відповідної теми; відповіді на запитання викладача; результативність експрес-тестування та експрес-опитування; підготовка аналітичних оглядів та рефератів з окремих питань; участь у студентських конференціях, олімпіадах, конкурсах за напрямками, що відповідають тематичній спрямованості дисципліни.

Проміжний контроль здійснюється шляхом проведення контрольних робіт, колоквіумів та ректорської контрольної роботи.

Завдання для проміжного контролю комплектуються з таких форм роботи: комплексні кейси, проекти, аналітичні звіти, аналітичні роботи, презентації результатів виконаних завдань та аналітичних досліджень, інші види індивідуальних та групових завдань тощо.

Контроль самостійної роботи здобувачів вищої освіти з дисципліни передбачається на основі застосування наступних форм: перевірка здатності самостійно працювати над засвоєнням основних тем та питань дисципліни; перевірка конспектів лекцій за темами курсу, що виносяться на самостійне опрацювання; перевірка завдань, що самостійно виконуються здобувачами вищої освіти при підготовці до семінарських та практичних занять; перевірка есе; проведення тестування за темами навчальної дисципліни.

Оцінювання видів поточної роботи студентів здійснюється за бальною шкалою в залежності від рівня знань.

Зазначені форми контролю тісно взаємопов'язані та здійснюються таким чином, щоб стимулювати ефективну роботу здобувачів вищої освіти протягом семестру та забезпечити об'єктивне оцінювання їх знань.

За результатами оцінювання засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу (аудиторна та самостійна робота) визначається рівень засвоєння програмного матеріалу та виставляється диференційована підсумкова оцінка за бальною шкалою.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.

Тема 1.1. Аналітика в системі публічного управління.

Тема 1.2. Аналіз публічної політики: сутність, методологія.

Тема 1.3. Методичні аспекти аналізу публічної політики.

Тема 1.4. Стратегічна аналітика

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

Тема 2.1. Типи аналітичної діяльності.

Тема 2.2. Аналітичне дослідження.

Тема 2.3. Маркетингові дослідження та маркетингові комунікації в аналітичній діяльності.

У межах курсу «Аналітика публічного управління» передбачається проведення гостьових та бінарних лекцій представниками органів управління у сфері освіти України в Сумській області на підставі укладеної угоди про співпрацю.

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

ТЕМА 1.1. АНАЛІТИКА В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Інформаційно-аналітичне забезпечення публічного управління.

Аналітика в контексті вирішення проблем управління.

Завдання аналітичної діяльності. Етапи аналітичної діяльності.

Модель інформаційно-аналітичного забезпечення публічного управління.

Аналітика в моделі Good Governance.

Принципи аналітичної діяльності (цілеспрямованість, системність, актуальність, сучасність, активність, ініціативність, достовірність, повнота, об'єктивність, альтернативність, безперервність, гнучкість, аргументованість).

ТЕМА 1.2. АНАЛІЗ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ: СУТНІСТЬ, МЕТОДОЛОГІЯ

Визначення основних категорії аналізу державної політики.

Генезис аналізу політики і його розвиток. Професіоналізація аналізу політики.

Наукові підходи та методологічні проблеми аналізу державної політики.

Світові та українські центри політичного аналізу. Правове регулювання діяльності центрів з аналізу політики в Україні. Застосування системного методу в процесі ідентифікації суспільних проблем.

Вплив інститутів громадянського суспільства на державну політику.

Роль консультантів-аналітиків в процесі розробки державної політики. Методика «дерево цілей».

ТЕМА 1.3. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Аналіз взаємозв'язку державної політики та соціально-економічних умов розвитку суспільства.

Результати та наслідки державної політики. Концептуальні засади аналізу державної політики. Форми аналізу державної політики.

Основні етапи процесу аналізу державної політики.

Сутність модельного аналізу політики. Необхідність і межі втручання держави в економічну сферу. Сильні і слабкі сторони теоретичних моделей політики.

Теорія ігор в аналізі політики.

ТЕМА 1.4. СТРАТЕГІЧНА АНАЛІТИКА

Цілі, завдання та етапи стратегічного аналізу. Роль стратегічного аналізу в системі стратегічного управління. Формулювання та порівняльний аналіз альтернативних варіантів політики. Стратегічний вибір. Альтернативність у стратегічному виборі. Реалізація стратегії. Об'єкти та методи стратегічної аналітики. Основні підходи до формулювання стратегій. Етапи розвитку управлінського обліку. Передумови його виникнення.

Етапи імітаційного моделювання, наведіть їх зміст. Особливості проведення імітаційного експерименту.

Можливості використання інформаційних технологій у стратегічному аналізі.

Сутність методу «дерево рішень». Які його переваги та недоліки?

Особливості методу сценаріїв.

Політика на основі управління за результатами. Життєвий цикл у стратегічному аналізі.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

ТЕМА 2.1. ТИПИ АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Політична ситуація та проблема. Етапи аналізу ситуації.

Методи аналітики.

Моніторинг. Контент-аналіз. Івент-аналіз. Методи збору даних (опитування, інтерв'ювання).

Методи політичного прогнозування (аналогія, мережеве планування, SWOT-аналіз).

Групові методи (експертних оцінок, брейнстормінг (мозковий штурм), Дельфі). Сценаріотехніка.

Специфічні методи (екстраполяція, моделювання, експеримент). Цифровізація аналізу політики і роль великих даних.

ТЕМА 2.2. АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Аналітичний документ: структурні й текстуальні елементи. Базові поняття аналітичного дослідження.

Типи аналітичних документів.

Огляд та структура оглядових документів. Дайджест.

Алгоритм проведення аналітичного дослідження. Методика написання аналітичної роботи.

Основні властивості систем і моделей проведення аналітичного дослідження.

Методологічні основи розробки програми дослідження: формулювання проблеми, об'єкта і предмета дослідження.

Постановка цілей і завдань дослідження, операціоналізація понять і висунення гіпотез.

Визначення системи кількісних і якісних методів збору, аналізу даних.

Методика обґрунтування аналітичних висновків і практичних рекомендацій.

Верифікація як процедура встановлення достовірності інформації. Презентація дослідження.

ТЕМА 2.3. МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ В АНАЛІТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Теорія маркетингової комунікації.

Система маркетингових досліджень і маркетингової інформації Методи отримання й обробки маркетингової інформації.

Комунікаційні канали.

Управління комунікаційними процесами. Удосконалення комунікацій.

Перешкоди та комунікативні бар'єри на шляху комунікативного процесу.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Практичні	Консультації	Самостійна робота
РОЗДІЛ 1. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ					
Тема 1.1. Аналітика в системі публічного управління	22	4	2		16
Тема 1.2. Аналіз публічної політики: сутність, методологія	20	4	4	-	12
Тема 1.3. Методичні аспекти аналізу публічної політики	20	4	4	-	12
Тема 1.4. Стратегічна аналітика	22	4	2	-	16
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ					
Тема 2.1. Типи аналітичної діяльності	22	2	2	2	16
Тема 2.2. Аналітичне дослідження	22	2	4		16
Тема 2.3. Маркетингові дослідження та маркетингові комунікації в аналітичній діяльності	22	4	4	2	12
Усього годин	150	24	22	4	100

6.3. Темі практичних (семінарських занять) занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.1. Аналітика в системі публічного управління	2
2.	Тема 1.2. Аналіз публічної політики: сутність, методологія	4
3.	Тема 1.3. Методичні аспекти аналізу публічної політики	4
4.	Тема 1.4. Стратегічна аналітика	2
5.	Тема 2.1. Типи аналітичної діяльності	2
6.	Тема 2.2. Аналітичне дослідження	4
7.	Тема 2.3. Маркетингові дослідження та маркетингові комунікації в аналітичній діяльності	4
Разом		22

В Університеті передбачено можливість **перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти** відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у

7. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни можуть бути:

- **усний контроль** – здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування: при індивідуальному викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією;
- **наукова дискусія** – відповідь має бути якомога стислою, у рамках заданого питання, й одночасно підтверджуватися відповідною статтею закону, якою, на думку студента, може бути доведена його позиція; якщо хтось має інше бачення даного питання, він має право висловити свою точку зору;
- **письмовий контроль** – здійснюється за допомогою письмових робіт, які можуть бути короткочасними (15-20 хв.) і протягом усього заняття, відрізняється глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз);
- **тестовий контроль** – сприяє систематичному вивченню матеріалу протягом усього навчального року, а також організації постійної та безперервної перевірки глибини та якості засвоєння матеріалу;
- **підготовка доповідей, есе, презентацій** тощо.

Особлива увага при опануванні змісту навчальної дисципліни приділяється запобіганню порушенню академічної доброчесності та забезпечення довіри до результатів освітнього процесу та освітньої діяльності, розумінню здобувачами вищої освіти значення академічної доброчесності та наслідків недотримання її постулатів.

У межах курсу «Стратегічне управління розвитком громад та територій» передбачається проведення гостьових та бінарних лекцій представниками органів управління у сфері освіти України в Сумській області на підставі укладеної угоди про співпрацю.

7.1. Можливі види самостійної роботи студентів:

- робота зі словниками і довідниками; аналіз основної та додаткової літератури, нормативно-правових актів та судової практики;
- самостійне вивчення матеріалу за першоджерелами;
- робота з бібліотечними каталогами, самостійний підбір необхідної літератури;
- самостійний пошук необхідної інформації в мережі Інтернет;
- конспектування першоджерел;
- реферування першоджерел;
- складання анотацій;
- складання рецензій;
- складання огляду публікацій за темою;

- складання і розробка словника (глосарію);
- складання або заповнення таблиць;
- перегляд відеоматеріалу за тематикою дисципліни;
- підготовка до різних форм проміжної і підсумкової атестації;
- підготовка усного повідомлення для виступу на занятті;
- написання реферату;
- підготовка доповіді та написання тез доповіді;
- підготовка до участі у діловій грі;
- підготовка до групового обговорення кейс-завдання;
- виконання завдань для самоконтролю;
- підготовка презентацій.

7.2. Теми індивідуальних проєктів

1. Різноманіття аналітичних підходів до дослідження публічної політики.
2. Визначення основних категорії аналізу державної політики
3. Цикл вироблення публічної політики.
4. Середовище вироблення публічної політики.
5. Аналіз стейкхолдерів та консультації з громадськістю у виробленні публічної політики.
6. Основні етапи процесу державної політики.
7. Компаративний аналіз публічної політики.
8. Зарубіжний досвід вироблення та реалізації публічної політики
9. Моніторинг публічної політики.
10. Механізм реалізації та оцінювання публічної політики.
11. Роль аналітичного документа в процесі вироблення публічної політики.
12. Основні види аналітичних документів.
13. Структура аналітичного документу.
14. Етапи підготовки аналітичних документів
15. Наукові підходи до аналізу публічної політики.
16. Співвідношення понять державна політика та публічна політика.
17. Аналіз державної політики в Україні
18. Принципи та чинники публічної політики
19. Наукові галузі, теорії та концепції, що застосовуються в публічній політиці

7.3. Теми рефератів

1. Визначення і аналіз основних теоретико-методологічних підходів до аналізу державної політики як системного явища суспільно-політичних процесів.
2. Систематизація теорій і розробка методології аналізу державної політики.
3. Аналіз державної політики як багатовекторної системи, яка відображає динамічну єдність і взаємодію основних сфер суспільного життя.
4. Дослідження державної політики як координаційно-управлінської

діяльності владних інститутів і як об'єкт впливу соціальних груп, общин тощо.

5. Розкриття змістовних структурних і функціональних особливостей державної політики і визначення її ролі і місця в політичній системі суспільства.

6. Характеристика концептуальних положень розробки і впровадження сучасної державної політики в Україні та її аналіз.

7. Розробка теоретико-методологічних основ створення необхідних умов для формування раціонально-ефективного державного управління.

8. Ознайомлення, розповсюдження і впровадження аналізу державної політики як навчальної дисципліни.

9. Взаємозв'язок політики та управління. Політична система як система управління публічними справами

10. Особливості вироблення та реалізації політичного курсу.

11. Політичні інститути як складові політичної системи. Держава як політичний інститут. Політичний процес.

12. Вироблення та реалізація рішень у сфері державно-владних відносин. Організація та структура публічної влади в Україні.

Засоби адаптації викладання дисципліни до потреб здобувачів з обмеженими можливостями здоров'я

При необхідності в освітньому процесі застосовуються методи і технології, що полегшують сприйняття інформації особами з обмеженими можливостями здоров'я:

- створення текстової версії будь-якого нетекстового контенту для його можливого перетворення в альтернативні форми, зручні для різних користувачів;
- створення контенту, який можна представити у різних видах без втрати даних або структури, передбачити можливість масштабування тексту та зображень без втрати якості, передбачити доступність управління контентом з клавіатури;
- створення можливостей для здобувачів сприймати одну і ту ж інформацію з різних джерел (наприклад, так, щоб особи з порушеннями слуху отримували інформацію візуально, з порушеннями зору – аудіально);
- застосування програмних засобів, що забезпечують можливість освоєння навичок і умінь, що формуються дисципліною, за рахунок альтернативних способів, в тому числі віртуальних лабораторій і імітаційних технологій;
- застосування дистанційних освітніх технологій для передачі інформації, організації різних форм інтерактивної контактної роботи учня з викладачем, у тому числі вебінарів, які можуть бути використані для проведення віртуальних лекцій з можливістю взаємодії всіх учасників дистанційного навчання, проведення семінарів, виступи з доповідями і захисту виконаних робіт, проведення тренінгів, організації колективної роботи;

- застосування дистанційних освітніх технологій для організації форм поточного та проміжного контролю;
- збільшення тривалості здачі особою з обмеженими можливостями здоров'я форм проміжної атестації по відношенню до встановленої тривалості їх здачі:
- тривалості здачі іспиту, що проводиться в письмовій формі, – не більше, ніж на 90 хвилин;
- тривалості підготовки здобувача до відповіді на іспиті, що проводиться в усній формі – не більш, ніж на 20 хвилин.

Даний перелік може бути конкретизований у залежності від контингенту здобувачів.

Методичне забезпечення дисципліни

Основу комплексу методичного забезпечення навчальної дисципліни «Аналітика публічної політики» складають:

- робоча програма навчальної дисципліни;
- силабус;
- навчальний посібник «Аналіз публічної політики»;
- плани семінарських занять та методичні рекомендації до них;
- завдання для самостійної роботи з рекомендаціями;
- індивідуальні завдання;
- тестові завдання;
- питання для підготовки до іспиту;
- рекомендовані джерела;
- електронні ресурси.

Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

- ноутбук;
- мультимедійний проектор;
- екран для інтерактивних форм занять;
- фліпчарт;
- доступ до мережі Інтернет;
- доступ до репозитарію та електронного каталогу наукової бібліотеки університету;
- доступ до інформаційно-правової системи ЛІГА ЗАКОН.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Наведіть основні відмінності у підходах аналізу публічної політики.
2. Які підходи аналізу публічної політики використовуються найчастіше?
3. Які етапи вироблення публічної політики на вашу думку найважливіші?
4. Порівняйте середовища вироблення публічної політики та наведіть як кожне з них на неї впливає.
5. Порівняйте досвід побудови публічної політики європейських країн. Наведіть риси побудови публічної політики в зарубіжних країнах які можливо використати в Україні.
6. Дайте визначення політики. У чому особливості державної політики?
7. У чому сутність типології державної політики як предмета її формування та реалізації?
8. Дайте характеристику системної природи державної політики.
9. Дайте характеристику структури політики.
10. Назвіть принципи державної політики.
11. Охарактеризуйте методи державної політики.
12. Дайте характеристику суб'єктів державної політики.
13. Охарактеризуйте сутність, функції та напрямки державної політики.
14. Проведіть порівняльну характеристику визначень публічної політики.
15. Які інструменти політики ви вважаєте найвпливовішими?
16. Назвіть етапи процесу вироблення політики
17. Яка характеристика змісту політики?
18. Яким є цикл вироблення політики?
19. Яка типологія державної політики?
20. Спробуйте визначити ефективність політичних рішень, спрямованих на зміну характеру політичної ситуації в Україні.
21. Визначте особливості прийняття рішень в кризових ситуаціях.
22. Історія виникнення електронного врядування.
23. Порівняльна характеристика теорій електронного врядування.
24. Сучасний стан розвитку системи електронного врядування в Україні.
25. Підходи до визначення поняття електронної демократії.
26. Аналіз зарубіжного досвіду розвитку електронного врядування та електронної демократії.
27. В чому полягає сутність державної регіональної політики?
28. Назвіть основні завдання державної регіональної політики.
29. Розкрийте основні положення Державної стратегії розвитку регіонів 2020.
30. Історичні аспекти формування демократії
31. Зарубіжний досвід побудови парламентаризму.
32. Порівняльна характеристика прямої та представницької демократії.
33. Характеристика основних аспектів розвитку гуманітарної політики в Україні.
34. Значення та сутність єдиного гуманітарного простору.
35. Охарактеризуйте сучасний стан гуманітарного простору в Україні.
36. Наведіть перспективи вдосконалення вітчизняної гуманітарної політики.

37. Нормативно-правове забезпечення участі громадян в державних справах.
38. Історичні умови формування сучасної системи участі громадян в публічній політиці.
39. Способи залучення громадян в прийнятті політичних рішень.
40. Ким може бути подане звернення та які вимоги до нього.
41. З яких питань в обов'язковому порядку проводяться консультації з громадськістю у формі публічного громадського обговорення
42. Проаналізувати сучасні принципи побудови демократичної держави.
43. Розгляньте сучасні риси демократії в Україні.
44. Розгляньте основні демократичні принципи закладені в публічну політику.
45. Охарактеризуйте важливість дотримання демократії у функціонуванні публічної політики.
46. Наведіть основні відмінності у підходах аналізу публічної політики.
47. Які підходи аналізу публічної політики використовуються найчастіше?
48. Які етапи вироблення публічної політики на вашу думку найважливіші?
49. Порівняйте середовища вироблення публічної політики та наведіть як кожне з них на неї впливає.
50. Порівняйте досвід побудови публічної політики європейських країн
51. Наведіть риси побудови публічної політики в зарубіжних країнах які можливо використати в Україні.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Беляєва О.П. Антикризисный менеджмент в управлінні економікою України: використання закордонного досвіду. Матеріали XXXIX Міжнародної інтернет конференції «TECHNOLOGY – INNOVATION – SCIENCE», 20-21 жовтня 2022 р., Канада, м. Ванкувер. Збірник наукових матеріалів конференції. с.16-19. URL: https://el-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/11/%D0%9A%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B0_201022.pdf
2. Беляєва О.П. Регулювання сфери воєнно-промислового комплексу в історичній ретроспективі // Розвиток публічного управління в контексті європейської інтеграції України : збірник тез та доповідей у Міжнародній науково-практичній конференції м. Львів, 28 квітня 2023 р. НУ «Львівська політехніка». Львів, 2023. С 39-42
3. Васильченко Г., Парасюк І., Єременко Н. Планування розвитку територіальних громад: навч. посіб. для посадових осіб місцевого самоврядування. Кив, ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2018. 256 с.
4. Воробей В. Місцевий економічний розвиток у територіальних громадах: корисні поради та кращі практики / посібник. За підтримки програми USAIDDOBRE. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/717/MER_2021_WEB.pdf
5. Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики: монографія / авт. кол.: [Л. В. Гонюкова, В. М. Козаков, В. А. Ребкало та ін.]; за заг. ред. Л. В. Гонюкової, В. М. Козакова. Київ: НАДУ, 2018. 400 с.
6. Застава І.В. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. 2020. 20 с.
7. Інституціональна модель інноваційної економіки: кол. монографія / за ред. В.І. Ляшенка, О.В. Прокопенко, В.А. Омеляненко / НАН України, Ін- т економіки пром-сті. Київ, 2019. 327 с.
8. Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад. Київ, Міністерство розвитку громад та територій України, 2021. 44 с.
9. Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/strategichne-planuvannya-rozvytku-terytorialnyh-gromad/>
10. Нагаєв В. М. Публічне адміністрування: електронний навчальний посібник. Харків: ХНАУ. 2018. 278 с URL: <http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/1076/1/EJIEKTP.POSIB.PUBL.ADM.2018.PDF>
11. Омеляненко В.А. Мережевий аспект інформаційно-аналітичного

забезпечення стратегій інноваційного розвитку. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 43. С. 74–78.

12. Омеляненко В.А., Ковтун Г.І. Аналіз інноваційної політики в контексті сталого розвитку України. Причорноморські економічні студії. 2020. № 58-1. С. 56–61.

13. Підготовка до єдиного державного кваліфікаційного іспиту здобувачів магістратури 281 «Публічне управління та адміністрування» [Текст] : навч. посіб. / за заг. ред. проф. С.Д. Гусарєва. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. 393 с.

14. Публічна політика та суспільні зміни в Україні в контексті євроінтеграції : монографія / авт. кол.: С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович, О. Г. Пухкал та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. Київ : НАДУ, 2017. 248 с.

15. Публічне управління та адміністрування у цифровому суспільстві: монографія. Г. В. Ортіна та ін. Мелітополь : ФОП Однорог Т.В., 2020. 194 с.

16. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб. / Борщ Г. А., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Дехтяренко Ю. Ф., Ігнатенко О. С., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф., Юзефович В. В. Київ, 2017. 107 с. 4. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. / Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Київ, 2017. 121 с.

17. Сментина Н. В., Фіалковська А. А. Стратегічне планування місцевого розвитку: навч. посіб. – К.: ФОП Гуляєва В.М., 2019. – 244 с.

18. Сталий розвиток старопромислових регіонів України: інноваційний вимір : колективна монографія / за ред. Омеляненка В. А. Суми : Триторія, 2021. 298 с.

19. Стратегічне планування розвитку територіальних громад. Методичне забезпечення. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-divalnosti/derzhavna-rehional-na-polityka/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/strategichne-planuvannya-rozvytku-terytorialnyh-gromad/metodychne-zabezpechennya/>

20. Сурніна-Далекорей О. Стратегічне управління розвитком громад і територій: навчально-методичні рекомендації (для студентів спеціальності – 281 Публічне управління та адміністрування) / Ольга Сурніна-Далекорей; Навчально-методична серія «КАФЕДРА»; [Ужгород. нац. ун-т; Ф-т сусп. наук; Каф. політології і держ. управління]. Ужгород, 2020. 53 с.

21. Handbook of Public Policy Analysis. Theory, Politics, and Methods. [http://www.untag-smd.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_2/PUBLIC%20POLICY%20\(Public%20Administration%20and%20public%20policy%20125\)%20Handbook%20of%20Public%20Policy%20Analysis%20Th.pdf](http://www.untag-smd.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_2/PUBLIC%20POLICY%20(Public%20Administration%20and%20public%20policy%20125)%20Handbook%20of%20Public%20Policy%20Analysis%20Th.pdf)

Додаткові:

1. . Політика в публічному управлінні : навчальний посібник / І.С. Бондар [та ін.] ; Міністерство освіти і науки України, Міністерство культури

України, Київський національний університет культури і мистецтв. - Київ : Ліра-К, 2017. - 200 с

2. Oksana Petrenko, Yevhenii Kostyk, Olena Bieliaieva, Larysa Melnychuk, Viktoriia Lola Anzhela Olkhovska. International Experience of State Regulation of Business in Social Networks. Economic Affair, що індексується в наукометричній базі Scopus. Vol. 67, No. 05, pp. 923-932, December 2022 DOI: 10.46852/0424-2513.5.2022.28 <http://ndpublisher.in/admin/issues/EAv67n5z2.pdf>

3. Yu. Rudenko, S. Ahadzhanova, K. Ahadzhanov-Honsales, O. Bieliaieva, A. Korovai and O. Semenikhina. EFFECTIVELY LEARNING UKRAINIAN PRACTICES OF FORMING YOUNG MEDIA LITERACY. 2023 46th International Convention on Information, Communication and Electronic Technology, MIPRO 2023 – Proceedings, 22.05.2023

4. Беляєва О.П. Побудова публічного управління спортивною галуззю під час воєнного стану в Україні. науковому журналі «Публічне управління і адміністрування в Україні» Випуск **32/2023** с.23. URL: <http://pag-journal.iei.od.ua/archives/2022/32-2022/4.pdf><https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2022.32.4>

5. Беляєва О.П. Роль держави в публічному управлінні фізичною культурою та спортом в умовах воєнного стану. Збірник наукових праць. Право та державне управління. Механізми публічного управління. Запоріжжя, 2022 № 4. С. 177-184. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2022/25.pdf <https://doi.org/10.32840/pdu.2022.4.25>

6. Бобровський О.І. Теоретичні засади публічного управління територіальних громад. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/153.pdf

7. Бондар І.С. Антикорупційна політика та запобігання корупції в публічному управлінні : навчальний посібник / І.С. Бондар, В.Г. Горник, С.О. Кравченко, В.В. Кравченко ; Міністерство освіти і науки України ; Міністерство культури України ; Київський національний університет культури і мистецтв. - Київ : Ліра-К, 2020. – 191 с.

8. Інституціоналізація публічного управління в Україні: наук.-аналіт. доп./ за заг. ред. М. М. Білінської, О. М. Петроє. Київ: НАДУ, 2019. 210 с.

9. Карпа М.І. Розвиток публічної служби в Україні: компетенційний підхід: монографія. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2018. 264 с.

10. Медвідь В. Ю., Коблянська І. І., Глазун В. В. Проблемні аспекти становлення моделі стратегічного менеджменту у громадах України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Вип. 25, Ч. 1. 2019. С.153-161. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.ua/archive/25_1_2019ua/35.pdf

11. Місцеве самоврядування в країнах Скандинавії та Балтії. Огляд. Публікація видана за фінансової підтримки Уряду Швеції. SKL International 201, оновлене видання 2020. 84 с. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/720/Ukrainian_finalver_bluebook_compressed.pdf

12. Нагорний С. «Перекроювання» у країнах Вишеградської групи:

- висновки для України. URL: <http://icps.newagelab.com.ua/pub/files/113/79.pdf>
13. Особливості публічного управління та адміністрування : навчальний посібник / В.Д. Бакуменко, І.С. Бондар, В.Г. Горник, В.В. Шпачук ; Міністерство культури України, Київський національний університет культури і мистецтв. - Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. - 252 с.
14. Правові аспекти публічного управління: теорія та практика / за заг. редакцією Л. Прокопенка. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2018. 316 с.
15. Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. у трьох томах, м. Київ, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 15-28 квітня 2022 р.; ред. колегія: І.О. Дегтярьова, В.С. Куйбіда, П.М. Петровський та ін., уклад. Т.О. Мельник. Т. 1. К.: ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 213 с.
16. Реформа з децентралізації: перехід від добровільного об'єднання територіальних громад до адміністративного укрупнення територіальних громад та районів. Посібник щодо розгляду окремих спорів, обумовлених змінами в адміністративно-територіальному устрої України, що відбулися у 2020 році).2021. URL:https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/750/Posibnyk_perekhid_vid_dobrovilnogo_obiednannia_do_administrativnogo_ukrupnenni_a1.pdf
17. Ткачова Н. М. Розвиток публічного управління в Україні: теоретичні, методологічні та практичні аспекти (розділ 2.4) //Кол.авт. за ред. Горник В.Г.,Кравченко С.О.Київ, УкрСІЧ. – 2018. – 354с.
18. Ткачова Н. М. Розробка ефективних державних механізмів забезпечення національної економічної безпеки /Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – №1. –С.59–62.
19. Ткачова Н.М., Мартянова Р.А., Казанська О.О. Ризики нелегальної міграції через навчання як загроза національній безпеці. «Публічне управління і адміністрування в Україні», Випуск № 21/2021, с. 109-115
20. Ярема Л. В., Замора О. І. Управління розвитком територіальної громади. Ефективна економіка. 2021. №5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8914> (дата звернення: 17.10.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.104

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Бюджетний Кодекс України № 2456-VI від 08 лип. 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
2. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/>
3. Європейська хартія місцевого самоврядування. Рада Європи; Хартія, Міжнародний документ від 15.10.1985. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
4. Конституція України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>
5. Моніторинг реформи місцевого самоврядування та територіальної

- організації влади станом на 10 січня 2022 року. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/800/10.01.2022.pdf>
6. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
7. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/>
8. Посібник з основ управління людськими ресурсами для територіальних громад. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/767/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_HR.pdf
9. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 5 сер. 2020 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-20212027-t50820>
10. Про місцеве самоврядування: Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97%D0%B2%D1%80#Text>
10. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента Офіційний сайт Президента України // <https://www.president.gov.ua/>.
11. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України // <http://www.kmu.gov.ua>.
12. Офіційний сайт Верховної Ради України // <http://www.rada.gov.ua>.
13. Офіційний сайт Національного агентства України з питань державної служби// <https://nads.gov.ua/ua>.
14. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
15. Центр політико-правових реформ. <https://uplan.org.ua/organization/tsentrpolityko-pravovykh-reform/>
16. Цифровий репозиторій Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна: URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/568>.
17. Uliana Z. Vatamaniuk-Zelinska, Nataliia M.Tkachova, Yevhen M. Dankevych, Olha I. Yemets and Oleh F. Stasiv//Small business support in the territories in a decentralized environment.-Revista San Gregorio,2021,№ 44.Special Issue Febriary (p.98-112) ISSN 1390-7247, e.ISSN 2527-7907 Web of Science
18. Nataliia Tkachova, Taisiia Krushelnytska, Oksana Marchenko, Nataliya Kuznetsova// Migration Policy in the Context of Sustainable Development.-WSEAS Transactions on Business and Economics, ISSN / E-ISSN: 1109-9526 / 2224-2899, Volume 18, 2021, Art. #61, pp. 619-627. (Scopus).
19. Nataliia Tkachova, Volodymyr Saienko, Ivan Bezena, Oksana Tur, Ivan Shkurat, Natalya Sydorenko // Modern trends in the local governments activities.-Ad alta journal of interdisciplinary research, Volume 11, Issue 2, 2021, Special Issue: , Art., pp. 112-118